

© JANNE VAN DEN HOF

BLOEDOREN IN DE BATTERIJ: EEN ONGEHOORD PROBLEEM?

Elke varkenshouder heeft al eens een big gezien met een bloedoor. Over het ontstaan van deze aandoening is tot vandaag echter weinig geweten. Welke risicofactoren kunnen bijdragen tot het ontstaan van bloedoren en is er een gepaste behandeling voor handen? – *Janne Van den Hof, UGent*

Bloedoren worden in de volksmond ook wateroren of dikke oren genoemd. Dit zijn oorhematomen waarbij er in de oren onderhuids bloed is opgehoopt. Hierdoor kan het oor opgezwollen zijn. Door het gewicht van het hematoom kan de big een schuine kopstand vertonen, waarbij de kop naar de kant van het aangetaste oor gehouden wordt. Over het ontstaan van deze oorhematomen is echter weinig bekend, al worden er wel een aantal risicofactoren vermeld die kunnen bijdragen tot het ontstaan. Voornamelijk trauma door bijvoorbeeld vechten, kopschudden en/of oorbijten worden als mogelijke oorzaken vooropgesteld.

Risicofactoren

Omdat er nog veel onwetendheid bestaat over deze aandoening, werd een proef gedaan op een bedrijf met 1000 zeugen. Gedurende 5 opeenvolgende ronden werden de biggen tijdens de batterijperiode opgevolgd en werd nauwkeurig bijgehouden wanneer de bloedoren optraden. In totaal werden 10.657 biggen opgevolgd. In deze studie onderzocht men een aantal risicofactoren die mogelijk zouden kunnen bijdragen tot het ontstaan van bloedoren: geslacht, afdeling, productieronde, leeftijd van de zeug en oormerk. Hieronder worden de resultaten weergegeven.

Voorkomen van bloedoren

In totaal werden 243 bloedoren opgemerkt over de 5 opeenvolgende productieronden. Dit gaf een voorkomen van 2,3%. Uit figuur 1 (p. 48) kan je afleiden dat het aantal biggen met oorhematomen duidelijk steeg op dag 21 na spenen. Een tweede, grotere stijging deed zich 4 weken na het spenen voor, wanneer de biggen 49 dagen oud waren. Het is niet duidelijk waarom er dan plots zo veel nieuwe gevallen opgemerkt werden. Op dat ogenblik werden geen duidelijke veranderingen waargenomen in huisvesting, stalklimaat, voeding, bedrijfsvoering enzovoort. De leeftijd van de biggen komt

tijdens die periode wel overeen met een daling of een verdwijnen van de maternale immuniteit en een begin van opbouw van actieve immuniteit. Mogelijk zijn de biggen hierdoor vatbaarder voor aandoeningen zoals oorhematomen.

Geslacht Het verschil in voorkomen tussen beide geslachten was klein. Van de 5413 onderzochte bargeen vertoonden slechts 113 een bloedoor, of 2,1%. Bij de zeugen werden 130 bloedoren opgemerkt op een totaal van 5244 zeugjes, dit is 2,5%. Het verschil (0,4%) tussen beide geslachten was te verwaarlozen, waardoor zeugen en bargeen op dit bedrijf evenveel kans hadden op het ontwikkelen van een bloedoor.

Afdeling en ronde Op dit bedrijf was de batterij ingedeeld in 2 afdelingen. Per afdeling waren er 4 compartimenten met elk 36 hokken, waarbij een ronde telkens een volledige afdeling in beslag nam. Tijdens ronde één werd een totaal van 60 bloedoren (2,9%) waargenomen. Tijdens ronde 2 werden 39 bloedoren (1,9%) gezien. Tijdens ronde 3 werden 53 bloedoren opgemerkt en tijdens ronde 4 zelfs 63,

.....
Het insnijden van bloedoren wordt meestal afgeraden wegens gevaar voor infectie.

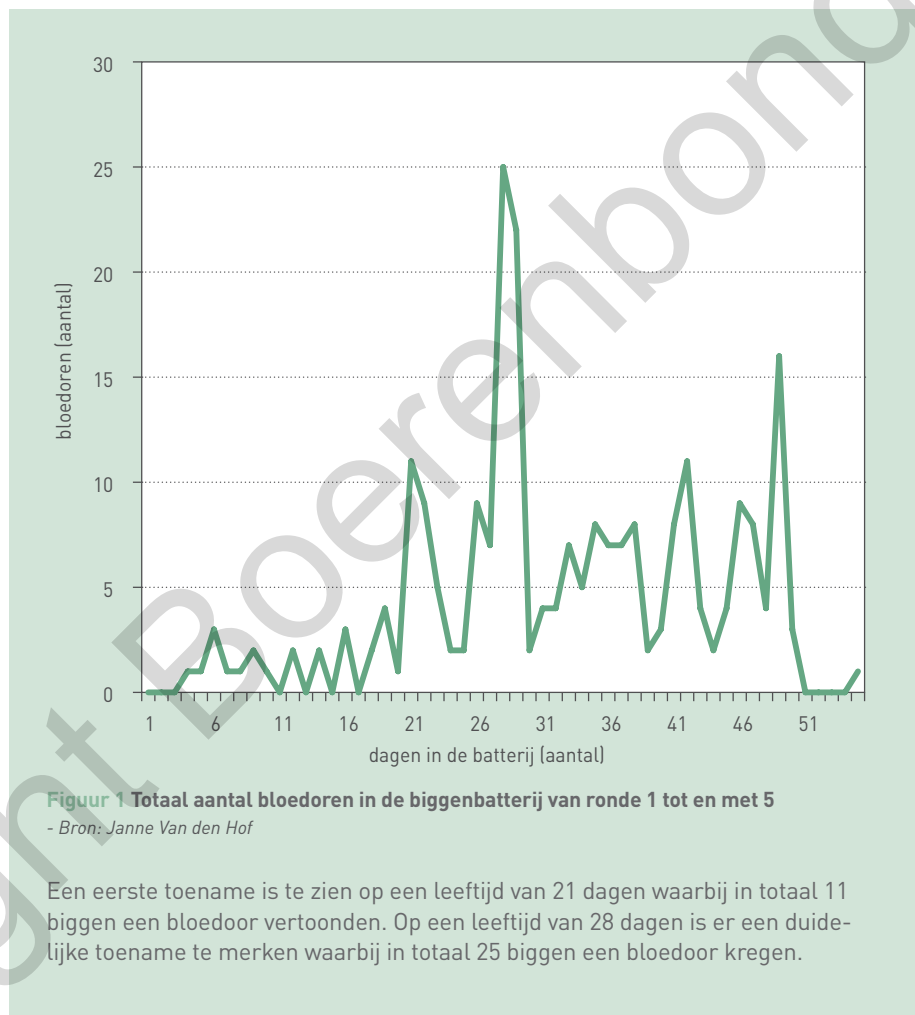
respectievelijk 2,5 en 2,8%. Ronde 5 gaf met 28 bloedoren het laagste aantal, namelijk 1,3%. Uit deze resultaten kunnen we besluiten dat de productieronde geen invloed heeft op het ontstaan van bloedoren. Ook de afdeling waarin de biggen gehuisvest waren, kon niet als risicofactor worden bestempeld.

Leeftijd van de zeug Op dit bedrijf werd gewerkt volgens het meerwekensysteem, waarbij elke groep zo'n 200 zeugen telde. Per groep was ruim 18% van de zeugen eersteworpszeug. We zagen dat 22 biggen van de in totaal 2397 biggen van jonge zeugen een bloedoor ontwikkelden over de 5 rondes. Dit gaf een voorkomen van 0,92%. Dat wil zeggen dat de overige 221 aangetaste biggen afkomstig waren van meerdereworpszeugen, met een voorkomen van 2,45%. Het is duidelijk dat biggen van meerdereworpszeugen een hogere kans hadden op het ontwikkelen van bloedoren dan biggen van eersteworpszeugen. Een directe verklaring hiervoor is echter niet voorhanden. Een mogelijke hypothese zou kunnen zijn dat meerdere worpszeugen reeds meerdere infectie-

ziekten hebben doorgemaakt in vergelijking met eersteworpszeugen, waarbij toxines in het bloed terecht kunnen komen. Deze toxines kunnen overgedragen worden aan de biggen en de bloedvaten in de oren dusdanig verzwakken dat een bloedoor kan ontstaan na een externe stimulus (bijvoorbeeld vechten of bijten).

Invloed van het oornummer Het bloedoor werd in bijna 70% van de aangetaste

het midden van de oorschelp geplaatst om uitscheuren te voorkomen. De oren werden niet ontsmet alvorens de oornummers werden ingebracht, maar dit wordt zelden tot nooit gedaan op bedrijven wegens tijdsbesparing en het feit dat er zelden problemen optreden. Indien onvoldoende hygiëne of infecties tijdens het aanbrengen van het oornummer belangrijk zouden zijn, dan zou men verwachten

Figuur 1 Totaal aantal bloedoren in de biggenbatterij van ronde 1 tot en met 5
 - Bron: Janne Van den Hof

Een eerste toename is te zien op een leeftijd van 21 dagen waarbij in totaal 11 biggen een bloedoor vertoonden. Op een leeftijd van 28 dagen is er een duidelijke toename te merken waarbij in totaal 25 biggen een bloedoor kregen.

biggen gevonden langs de zijde waar het oornummer werd geplaatst. Bij 28% van de biggen kwam het bloedoor voor aan het andere oor en 2,5% vertoonde bloedoren aan beide oren. Het risico om een bloedoor te ontwikkelen aan de kant van het oormerk bleek in deze studie ruim 2,3 keer hoger te zijn dan aan het andere oor. We kunnen ons hierbij dan afvragen of het plaatsen van het oornummer, de leeftijd waarop dit gebeurt en de omstandigheden een rol spelen. Het oormerken van de biggen gebeurt op de meeste bedrijven tussen de derde en vijfde levensdag, ook op dit bedrijf. Hier werd gebruik gemaakt van een geautomatiseerd toestel. De oormerken werden zo goed mogelijk in

dat de problemen veel vroeger zouden optreden. Hier werd de piek in voorkomen ongeveer 6 weken na het inbrengen van het oornummer opgemerkt.

Behandeling

In deze studie werd het effect van behandelingen van bloedoren niet in rekening gebracht, aangezien daar in de literatuur nog heel wat onduidelijkheid over bestaat. Oorhematomen kunnen onbehandeld gelaten worden, of men kan ze insnijden. Over het insnijden van bloedoren bestaat heel wat controverse, aangezien dit een verhoogde kans op infectie geeft in vergelijking met bloedoren die niet ingesneden werden. Ook is er bij insnijden meer kans

1 Bij 28% van de biggen kwam het bloedor voor aan de kant zonder oormerk. 1 In deze studie kwamen oorhematomen frequent voor bij de gespeende biggen, met een duidelijke toename van het aantal gevallen op 4 weken na spenen.

op persisterende bloedingen en infecties, waardoor dit niet wordt aangeraden als behandeling. Enkel wanneer het oor erg is opgezwollen en de big er duidelijk onder

lijdt, wordt een insnede geadviseerd. Onbehandelde bloedoren kunnen na een tijd verschrompelen en een 'bloemkooloor' vormen. Wanneer een bloedor

geïnfecteerd wordt, kan het hematoom openbarsten waarbij er etter wordt gedraineerd. Nadien kan het oor zich opnieuw vullen met bloed.

Toename na 4 weken

In deze studie kwamen oorhematomen frequent voor bij de gespeende biggen, met een duidelijke toename van het aantal gevallen op 4 weken na spenen. De biggen van meerdereworpszeugen hadden duidelijk een hoger risico op het ontwikkelen van bloedoren en ook het plaatsnemen van het oornummer deed de kans op oorhematomen significant toenemen. Het geslacht van de biggen, de productieronde en de afdeling hadden geen invloed op deze aandoening. ■

Janne Van den Hof is verbonden aan de Eenheid Gezondheidszorg varken, Vakgroep Voortplanting, Verloskunde en Bedrijfsdiergeneeskunde van de faculteit Diergeneeskunde van de Universiteit Gent.